

ČVUT

ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

ANTROPOGENNÍ OHROŽENÍ KULTURNÍ KRAJINY

prof. Ing. arch. ThLic. Jiří KUPKA, Ph.D.

27.1.2025

KULTURNÍ KRAJINA

KULTURNÍ (HISTORICKÉ) BOHATSTVÍ NAŠÍ KRAJINY
NENAHRADITELNÁ HODNOTA
(přírodní, kulturní i estetická)

***Pohled na staré stromy má v sobě
cośi velkolepého a působivého,
a proto se poškozování těchto
přírodních památek přísně trestá
i v zemích, kde umělecké památky
chybí.
(Alexander von Humboldt, 1819)***

Pleš (Český les)

***při pohledu na krásnou krajinu cítím se dojat,
aniž mohu vyslovit, čím...***

(J. J. Rousseau, Vyznání II.)

Pleš (Český les)

KULTURNÍ KRAJINA

KULTURNÍ (HISTORICKÉ) BOHATSTVÍ NAŠÍ KRAJINY

NENAHRADITELNÁ HODNOTA

(přírodní, kulturní i estetická)

**ŘADA RIZIK A OHROŽENÍ: PŘÍRODNÍCH I
ANTROPOGENNÍCH**

KULTURNÍ KRAJINA

**KULTURNÍ (HISTORICKÉ) BOHATSTVÍ NAŠÍ KRAJINY
NENAHRADITELNÁ HODNOTA
(přírodní, kulturní i estetická)**

**ŘADA RIZIK A OHROŽENÍ: PŘÍRODNÍCH I
ANTROPOGENNÍCH – V MINULOSTI**

KULTURNÍ KRAJINA

**KULTURNÍ (HISTORICKÉ) BOHATSTVÍ NAŠÍ KRAJINY
NENAHRADITELNÁ HODNOTA
(přírodní, kulturní i estetická)**

**ŘADA RIZIK A OHROŽENÍ – PŘÍRODNÍCH I
ANTROPOGENNÍCH – V MINULOSTI i NYNÍ**

PŘÍRODNÍ OHROŽENÍ

- VODA:** bleskové i regionální povodně, přívalové srážky, krupobití, sníh
- SUCHO:** dlouhotrvající sucho, požáry
- VÍTR:** orkán, tornádo, větrné poryvy, bouře
X bezvětří (inverze)
- MRÁZ:** námraza, ledovka, holomrazy
- ŠKŮDCI:** kůrovec, bobr, invazivní rostliny a živočichové ...a další

Veltrusy, 2002

Krnov, 2013

České Švýcarsko, 2022

Tatry, 2004

ANTROPOGENNÍ OHROŽENÍ

- **URBANIZACE A SUBURBANIZACE** (urban sprawl, rezidenční i komerční – logistika, doprava, sklady ad.)
- **NOVÉ FORMY ZEMĚDĚLSTVÍ** (agrivoltaika, intenzivní sady, plantáže energetických dřevin, agrolesnictví ad.)
- **PERIFERIZACE** (degradace území, opouštění území, ruderalizace, extenzifikace využití vč. brownfields, blackfields, periferie měst ad.)
- **POVRCHOVÁ TĚŽBA vč. REKULTIVACE** (lomy, kamenolomy, pískovny, cihelny ad.)

Květnice 1990

Květnice 2009

Květnice (Praha-východ)
1980 – 46 domů
2021 – 723 domů

Agrivoltaika – horizontální umístění panelů

Agrivoltaika – vertikální umístění panelů

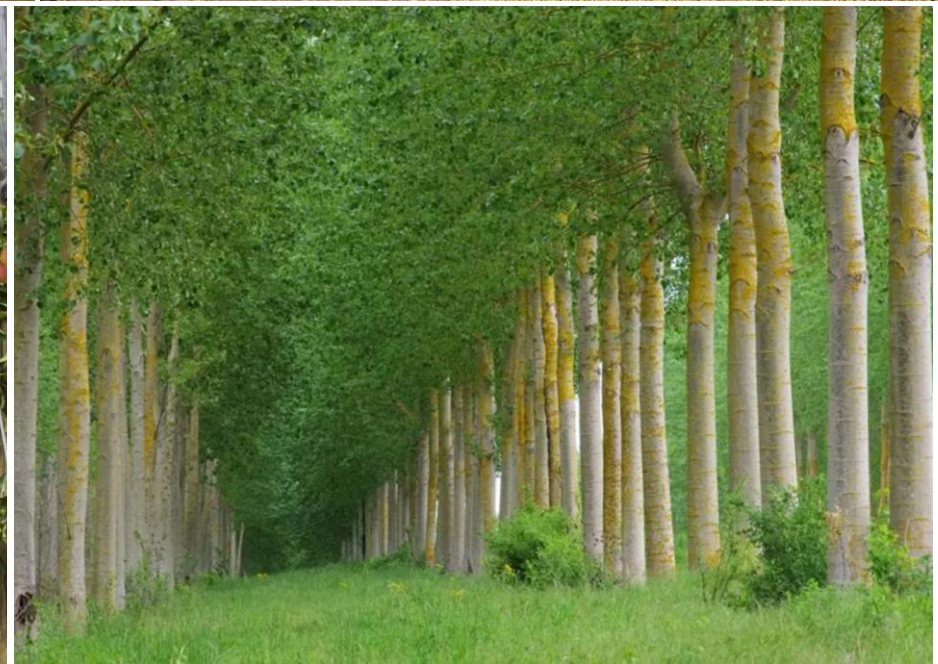

Agrolesnictví

Intenzivní sady

Plantáž – topol japonský

Praha

Ostrava

brownfield

Jezeří, Důl ČSA

Důl ČSA

Čertovy schody, Český kras

ANTROPOGENNÍ OHROŽENÍ

- **VODNÍ DÍLA** (vodní nádrže, kanály, protipovodňová opatření – hráze, poldry, suché nádrže ad.)
- **VYSOKORYCHLOSTNÍ TRATI** (VRT)
- **VÝŠKOVÉ STAVBY** (vysílače)
- **SILNIČNÍ STAVBY** (dálnice, rychlostní komunikace, přeložky, obchvaty ad.)
- **VĚTRNÉ ELEKTRÁRNY** (VTE, větrné parky)
- **FOTOVOLTAICKÉ ELEKTRÁRNY** (FVE)

Vranovská přehrada – kostel Nejsv. Trojice

Nové Mlýny (Mušov) – kostel sv. Linharta

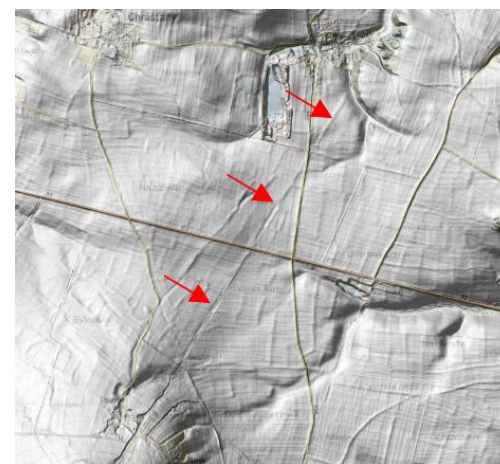
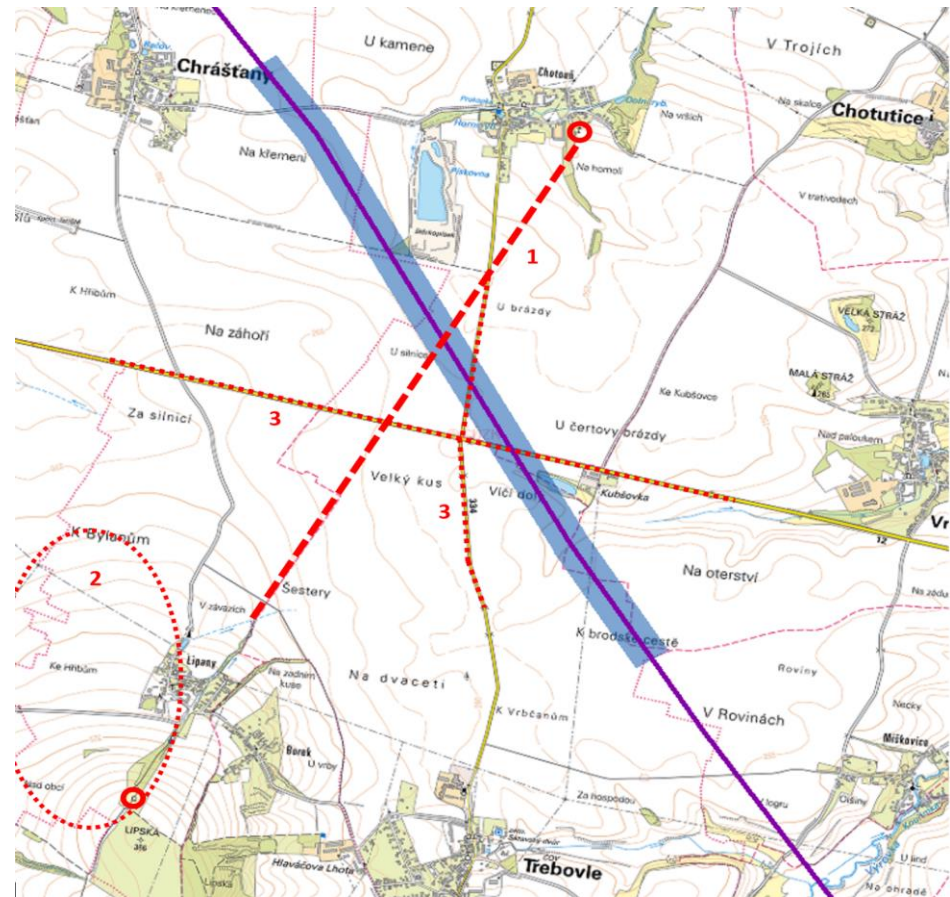
Výbor podpořil snazší povolování vysílačů v odlehlých a chráněných oblastech Aktualizováno

12.12.2024 18:09 | PRAHA (ČTK)

[► Diskuse: 4](#)

(...) aby se u staveb anténních stožárů pro veřejné komunikační sítě do výšky 50 metrů a souvisejících zařízení neposuzoval krajinný ráz (...)

VRT Střední Čechy X Čertova brázda

KPZ Čimelicko-Rakovicko X D4 X Siko

VĚTRNÉ ELEKTRÁRNY

- **Bezprecedentní výška (v tradiční krajině nemá obdobu) – přes 200 m**
- **Vizuální dopad – až 40 km při dobré viditelnosti**
 - slabá viditelnost 10-20 km**
 - zřetelná viditelnost 3-10 km**
 - silná viditelnost 0-3 km**
- **Zasažení harmonického měřítko a vztahů**
- **Výrazná změna obrazu lokality**
- **Potlačení tradičních dominant**
- **Domácí VTE – menší dopad**

Sasko

Pavlov (Vysočina)

Pavlov (Vysočina)

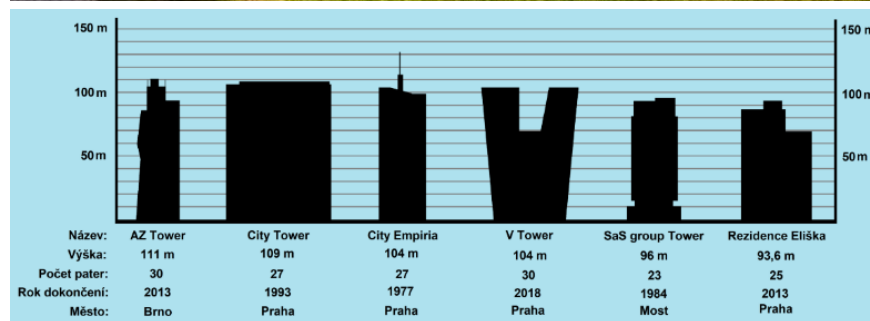

AZ Tower (111 m)

City Tower (109 m)

Žižkovský vysílač – 216 m

**Liblice B
(355 m)
nejvyšší
stavba v ČR**

FOTOVOLTAICKÉ ELEKTRÁRNY

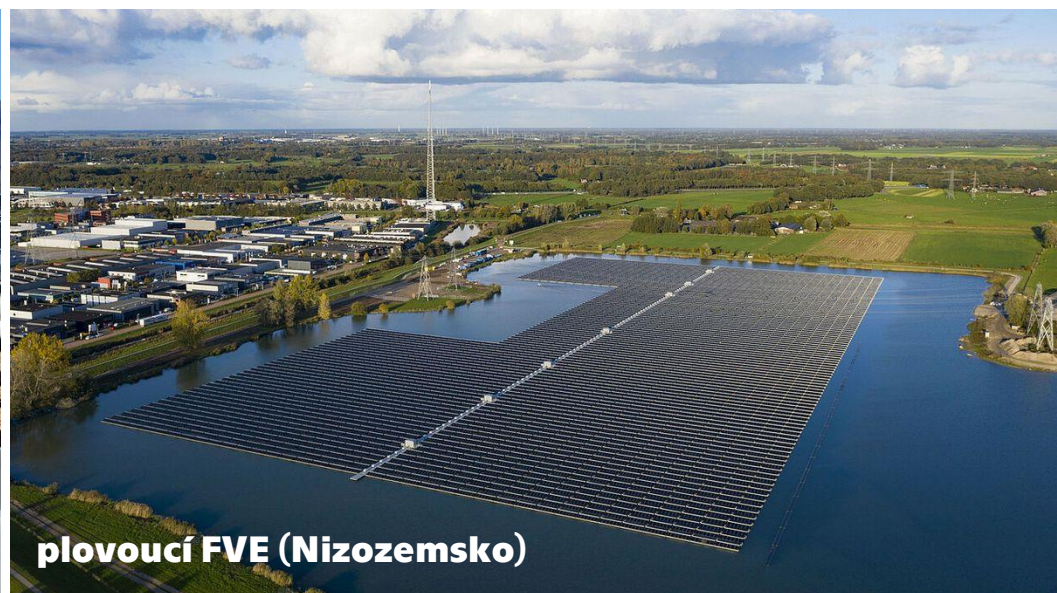
- **Zábor velkých ploch (bezprecedentní měřítko!)**
- **Zasažení harmonického měřítka a vztahů**
- **Výrazná změna obrazu lokality**
- **Potlačení tradičního obrazu zemědělské krajiny**
- **Zásah (setření) do historické krajinné struktury**
- **Ztráta prostupnosti krajiny**

FVE stabilní (Čína)

FVE otáčivé (USA)

plovoucí FVE (Nizozemsko)

Ralsko

Vepřek (Mělnicko)

LEX OZE I (č. 19/2023 Sb.)

- **OZE veřejný zájem = součást veřejné infrastruktury (automaticky nepřeváží jiné veřejné zájmy)**
- **Možné umisťovat mimo území vyhrazené v územním plánu (pakliže jejich umístění ÚPD z důvodu veřejného zájmu výslovně nevylučuje)**

Kde se nacházíte: [iROZHLAS.cz](#) / [Zprávy z domova](#) | Související témata: [Solární elektrárna](#) [stavební úřad](#) [stavební povolení](#) [Moldava](#) [Teplíce](#) [Alexandr Novák](#)

„Solární zájem“ převážil nad ochranou přírody. Stavební úřad dodatečně povolil nelegální elektrárnu

„Veřejný zájem na ochraně přírody a krajiny nepřevážil nad veřejným zájmem o obnovitelné zdroje,“ stojí v rozhodnutí

Díky němu získala dodatečné stavební povolení solární elektrárna na Moldavě v Krušných horách. Firma Talwin ji přitom podle ústeckého krajského soudu v roce 2010 spustila v chráněné oblasti nezákonně, aby dosáhla na vyšší výkupní ceny od státu.

Moldava 10:32 17. října 2023

Fotovoltaická elektrárna na Moldavě | Foto: Artur Janoušek | Zdroj: Český rozhlas

Autor
**Artur
Janoušek**

Další texty autora:

- Univerzita prodala pozemky za 400 milionů. Získala je firma bez peněz, obchod řídil rektorův známý
- Firma, jejíž zaměstnanci sponzorovali Zemanovce, už letos vánoční trhy na Hradě pořádat nebude

ZPRÁVY, KTERÉ JSTE NEČETLI

Černý scénář? Válka mezi Izraelem a fránem, která vtáhne i další státy, přibližuje analytik Smetana

Senátor Hraba o Simonovi: Ústavní soudci by měli být právnická elita, použití titulu Dr. byla jen klukovina

Strašák jménem umělá inteligence? O práci vás

PŘÍKLAD 1

**Územní studie vyhodnocení území
Moravskoslezského kraje z hlediska
existujících limitů umístění větrných
a fotovoltaických elektráren (2023)**

PŘÍKLAD 1

Superpozice jevů = negativní vymezení

Identifikace kolizí = semafor

- **Území zcela nevhodná (daná legislativně)**
- **Území spíše nevhodná (daná vyhodnocení)**

**Jedním z jevů krajina s výrazně a
částečně dochovanou historickou
krajinnou strukturou**

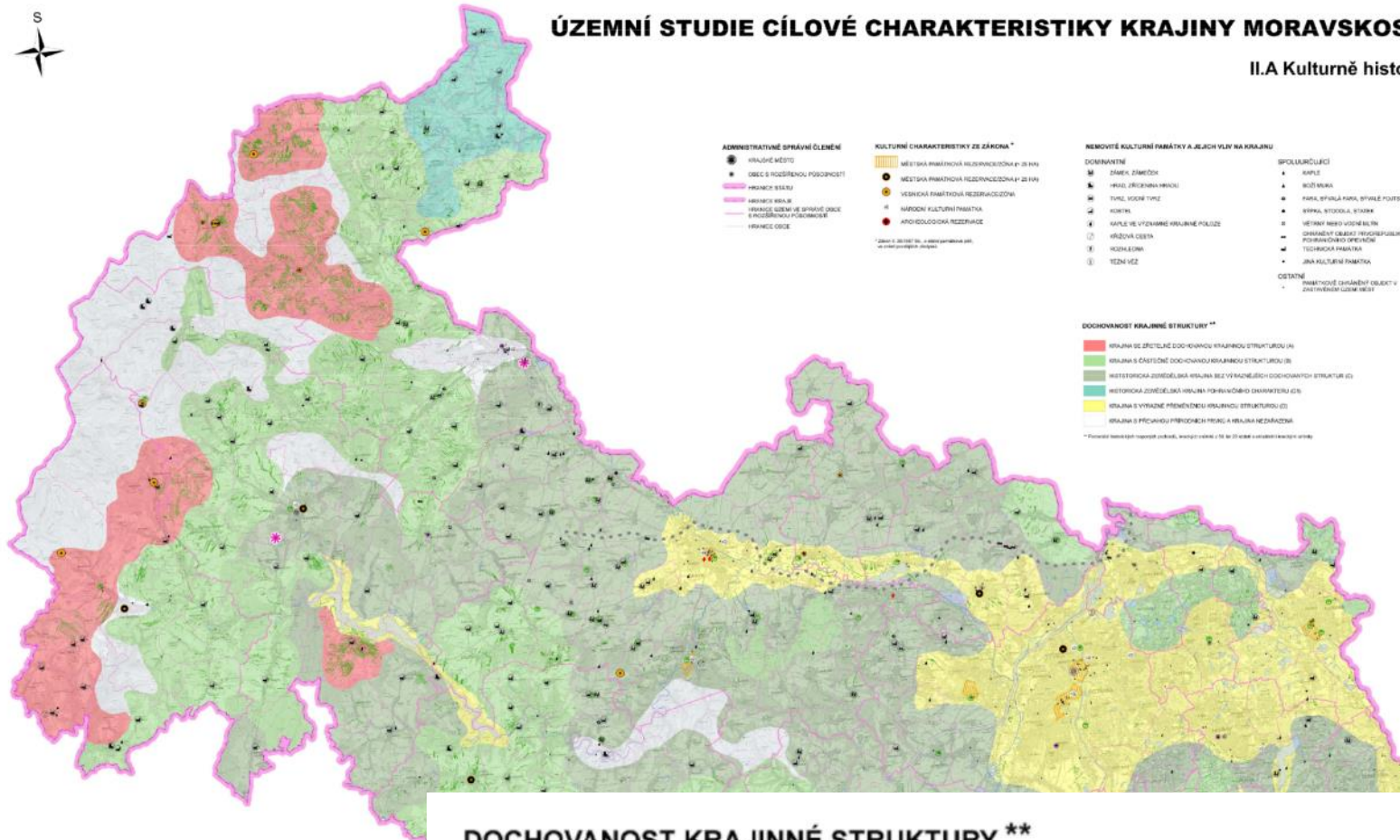
[illegible][illegible]

ÚZEMNÍ STUDIE CÍLOVÉ CHARAKTERISTIKY KRAJINY MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

II.A Kulturně historické charakteristiky území

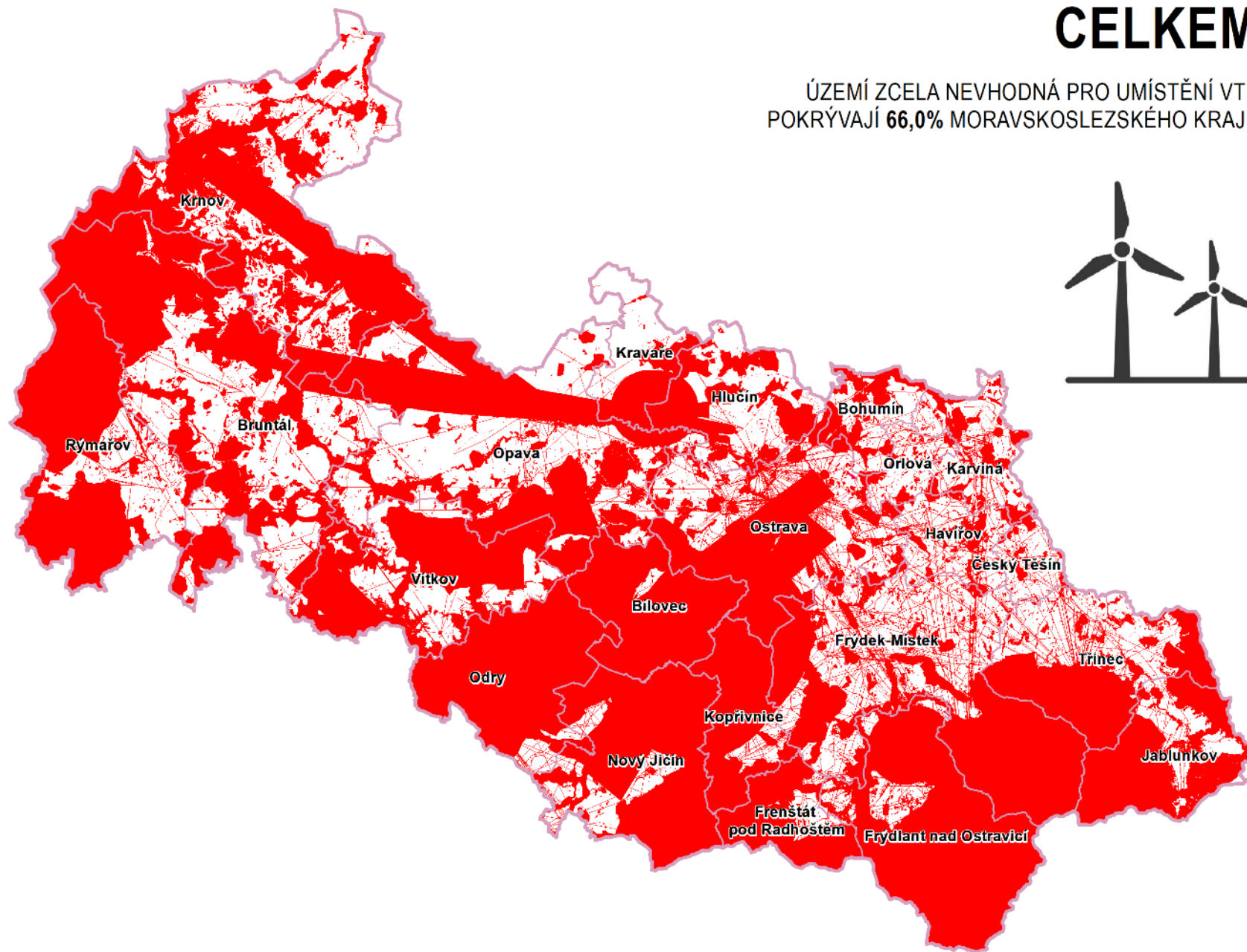

DOCHOVANOST KRAJINNÉ STRUKTURY **

- KRAJINA SE ZŘETELNĚ DOCHOVANOU KRAJINNOU STRUKTUROU (A)
- KRAJINA S ČÁSTEČNĚ DOCHOVANOU KRAJINNOU STRUKTUROU (B)
- HISTORICKÁ ZEMĚDĚLSKÁ KRAJINA BEZ VÝRAZNĚJŠÍCH DOCHOVANÝCH STRUKTUR (C)
- HISTORICKÁ ZEMĚDĚLSKÁ KRAJINA POHRANIČNÍHO CHARAKTERU (C1)
- KRAJINA S VÝRAZNĚ PŘEMĚNĚNOU KRAJINNOU STRUKTUROU (D)
- KRAJINA S PŘEVAHOU PŘÍRODNÍCH PRVKŮ A KRAJINA NEZAŘAZENÁ

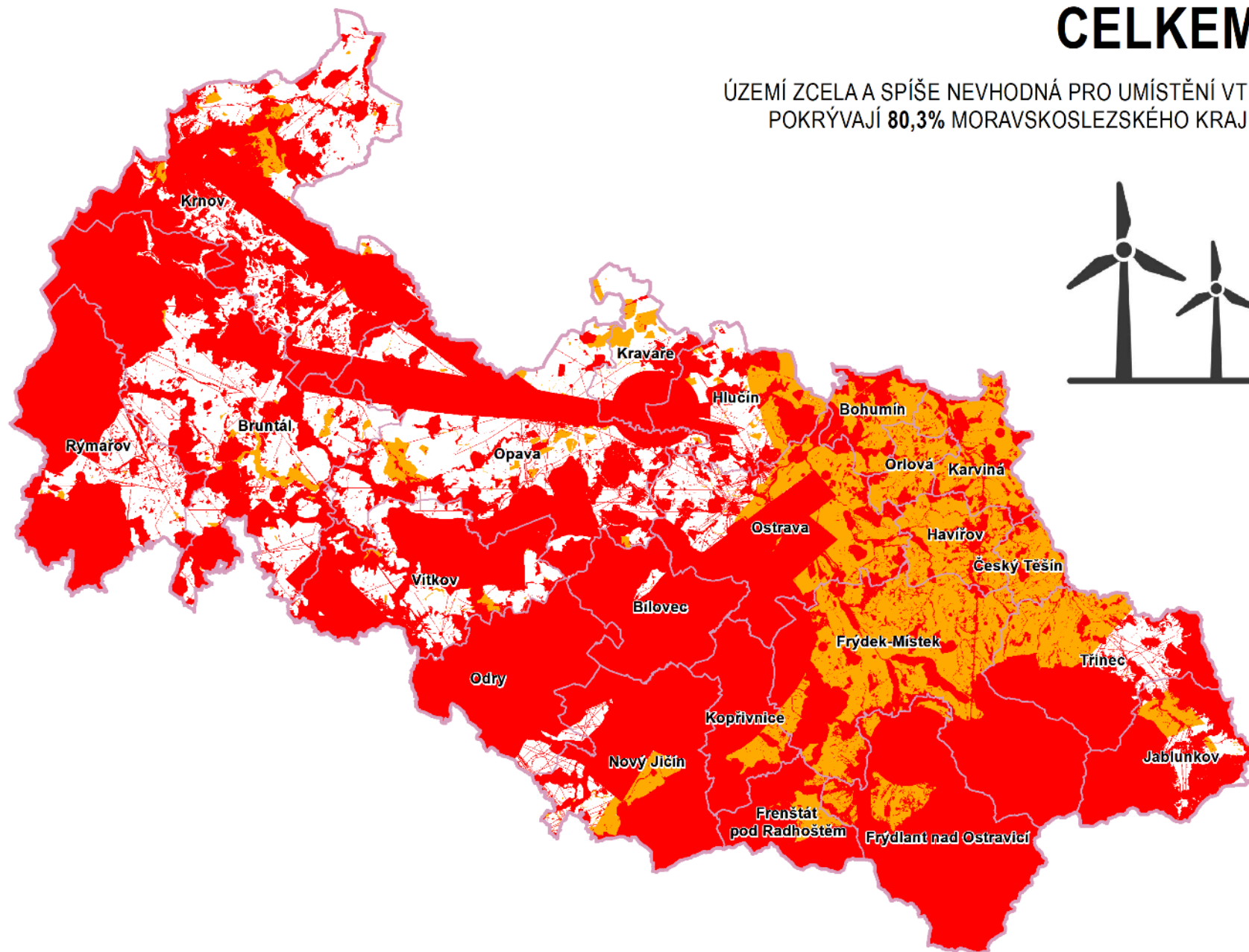
CELKEM

ÚZEMÍ ZCELA NEVHODNÁ PRO UMÍSTĚNÍ VTE
POKRÝVAJÍ **66,0%** MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

CELKEM

ÚZEMÍ ZCELA A SPÍŠE NEVHODNÁ PRO UMÍSTĚNÍ VTE
POKRÝVAJÍ **80,3%** MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

PŘÍKLAD 1

negativní forma regulace = jeden z možných přístupů usměrnění rozvoje FVE a VTE

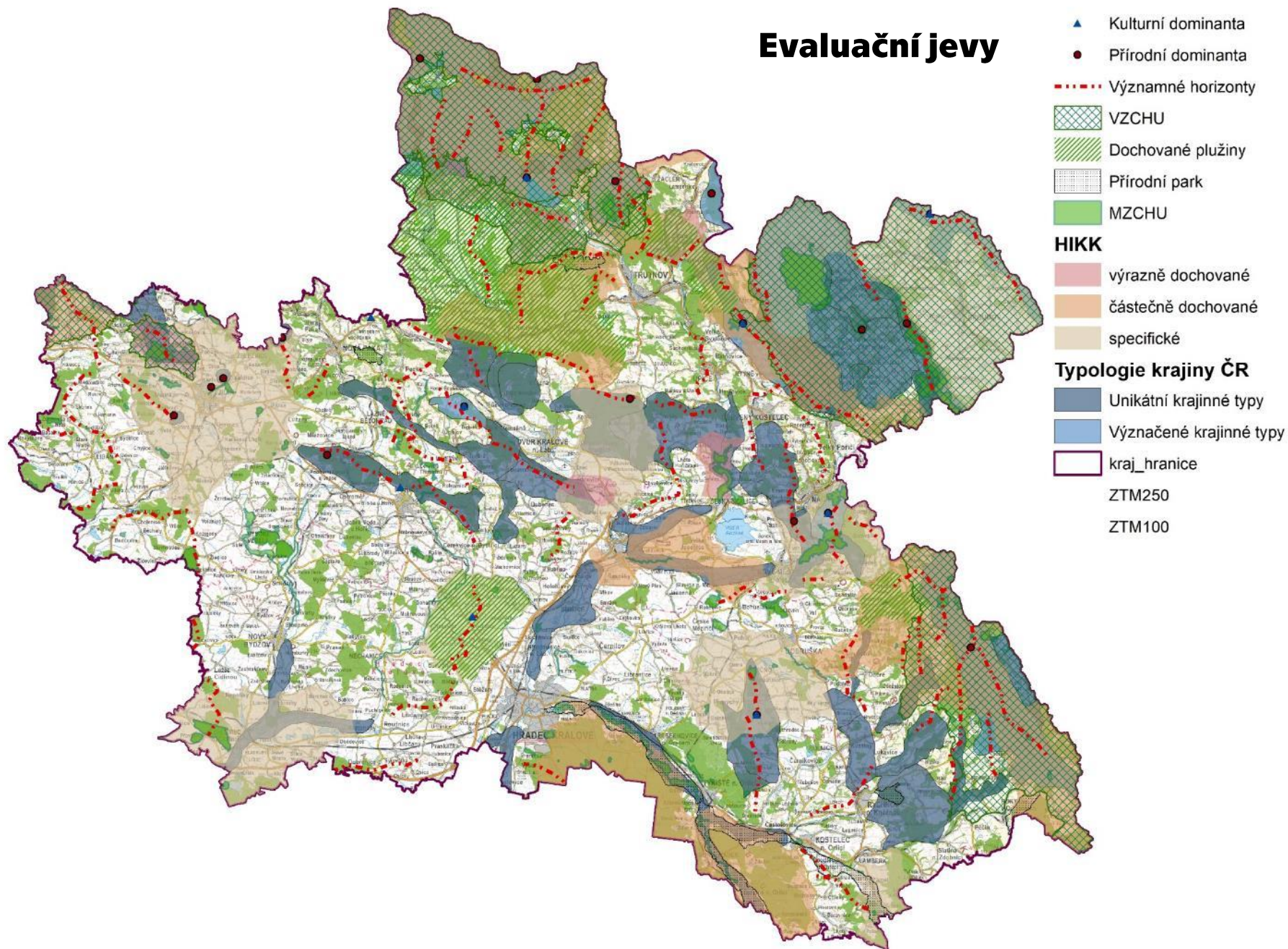
V ZÚR by neuspělo

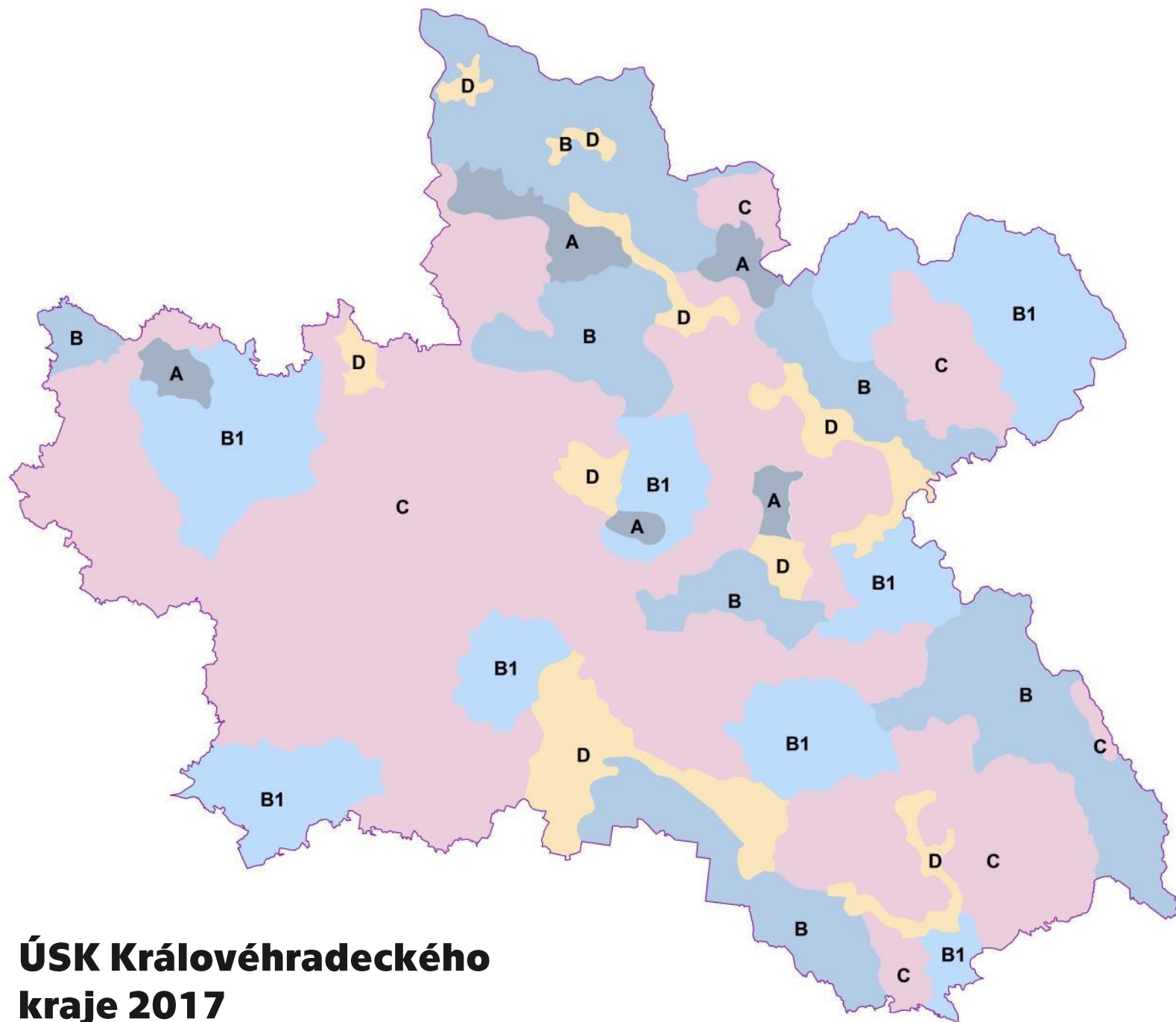
NSS (2023): pokud jsou v ZÚR vymezena území, ve kterých je vyloučena možnost výstavby VTE (tzv. **negativní forma regulace), mělo by na druhé straně dojít i k vymezení míst, která jsou pro výstavbu VTE naopak vhodná (tzv. **pozitivní forma regulace**)**

PŘÍKLAD 2

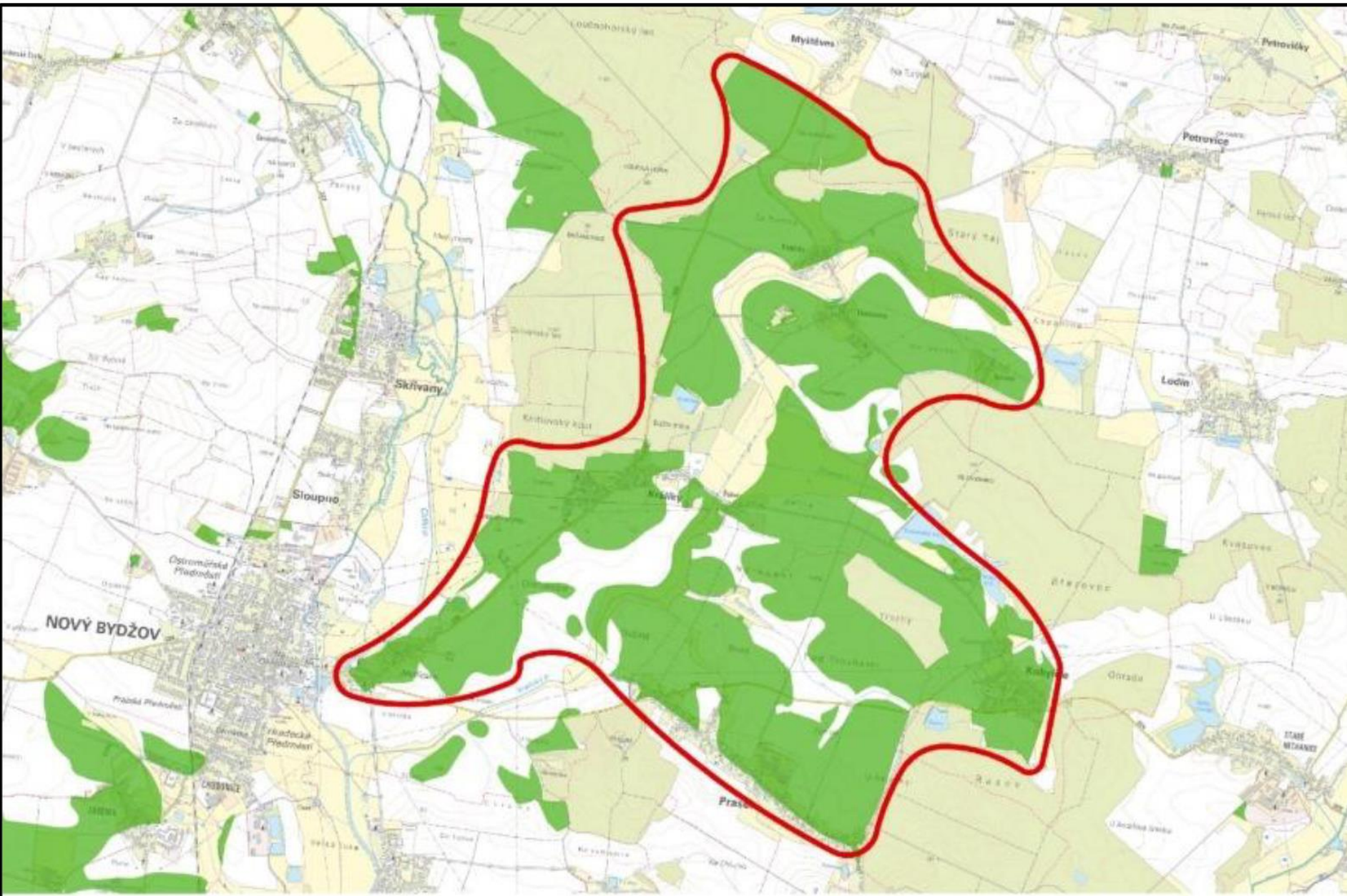
Posouzení potenciálu a možností území Královéhradeckého kraje pro vybrané druhy obnovitelných zdrojů energií (2024)

- **Superpozice jevů = pozitivní vymezení**
- **Vymezení obecně vhodných území = zbytkové plochy po vymezených jevech**
- **Jedním z jevů **dochovanost HiKS****
- **3 scénáře (parametrizace jevů)**

**ÚSK Královéhradeckého
kraje 2017**

Obecně vhodné území

Návrh vymezení plochy v ZÚR

Scénář 1

Výměra vhodných území:

2 187 km² (tj. 46 % výměry kraje)

Max. potenciální instalovaný výkon:

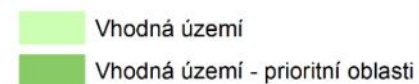
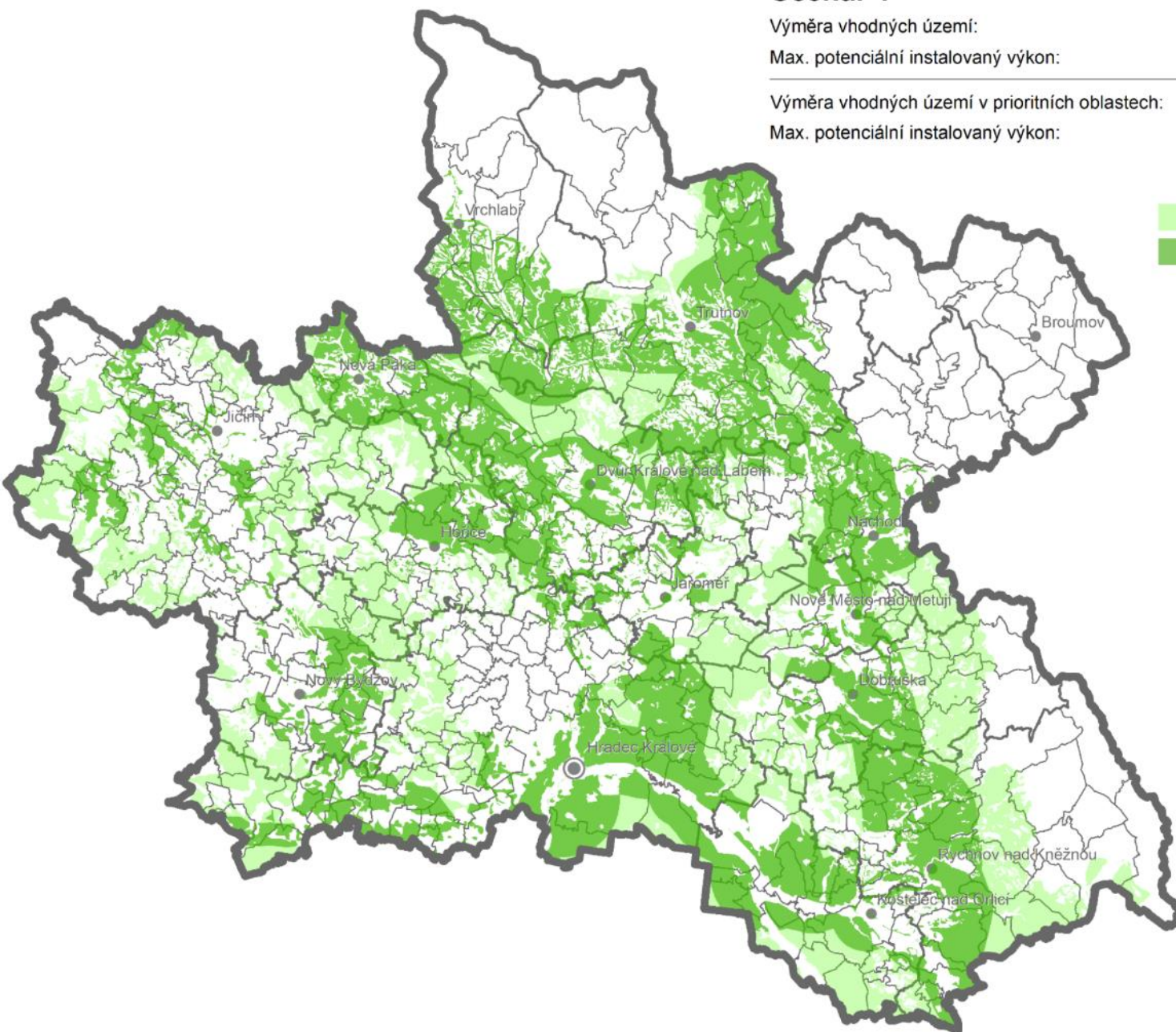
218 737 MW

Výměra vhodných území v prioritních oblastech:

1 295 km² (tj. 27 % výměry kraje)

Max. potenciální instalovaný výkon:

129 542 MW

Scénář 2

Výměra vhodných území:

860 km² (tj. 18 % výměry kraje)

Max. potenciální instalovaný výkon:

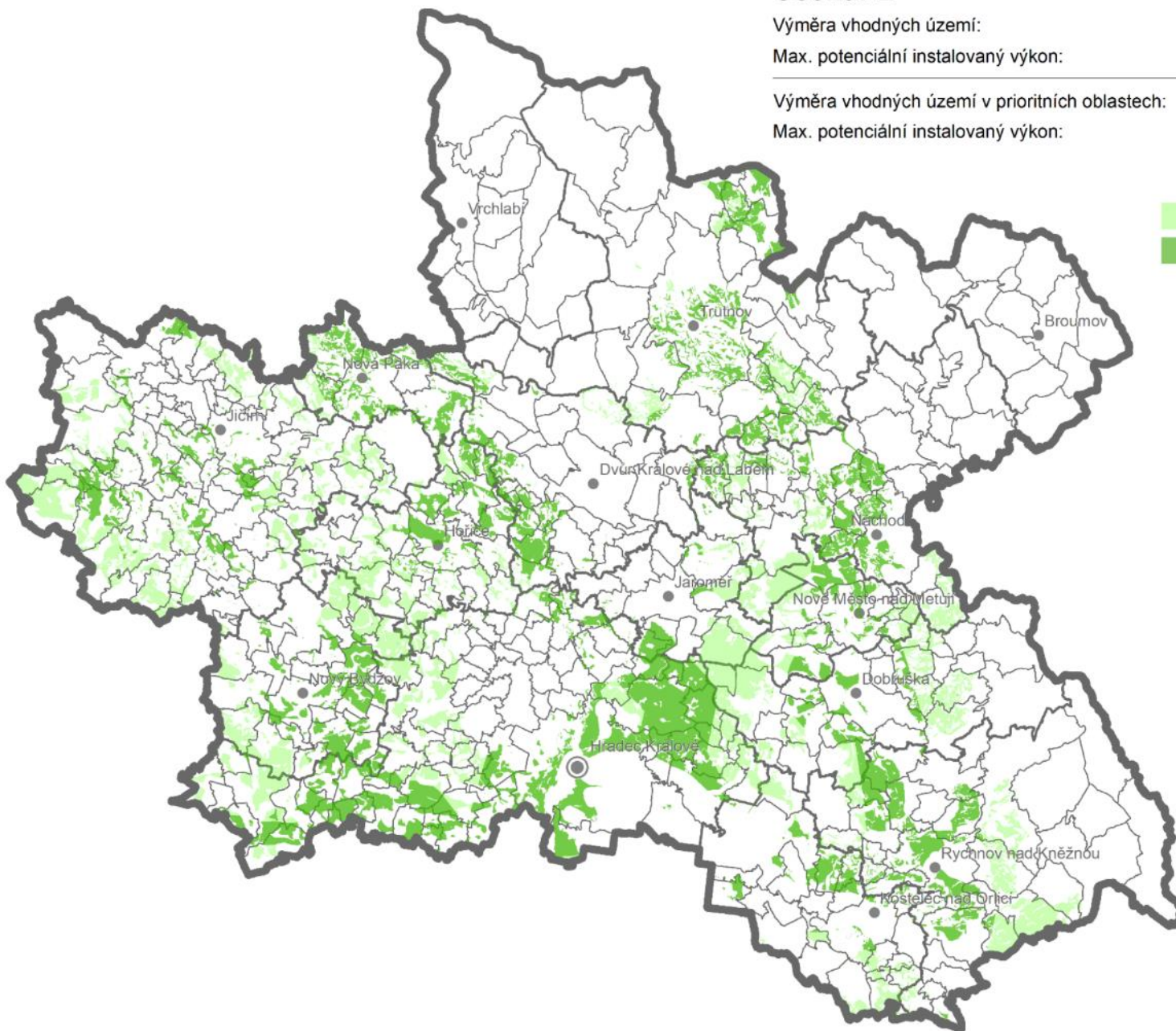
86 072 MW

Výměra vhodných území v prioritních oblastech:

466 km² (tj. 10 % výměry kraje)

Max. potenciální instalovaný výkon:

46 631 MW

Scénář 3

Výměra vhodných území:

328 km² (tj. 7 % výměry kraje)

Max. potenciální instalovaný výkon:

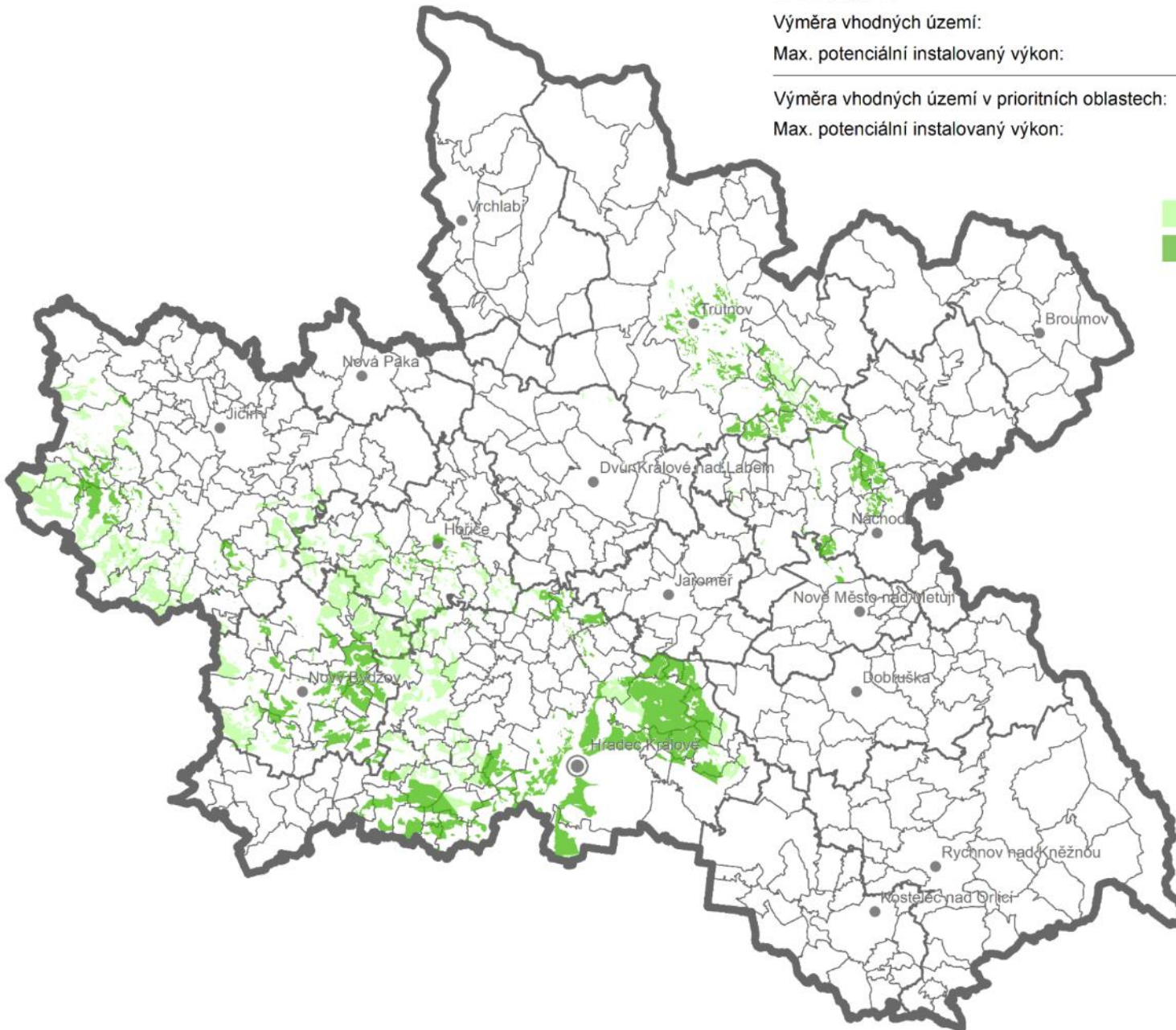
32 811 MW

Výměra vhodných území v prioritních oblastech:

179 km² (tj. 4 % výměry kraje)

Max. potenciální instalovaný výkon:

17 926 MW

 Vhodná území
 Vhodná území - prioritní oblasti

Scénář 1

Výměra vhodných území:

2 211 km² (tj. 46 % výměry kraje)

Max. potenciální instalovaný výkon:

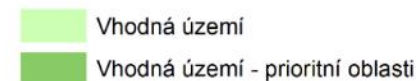
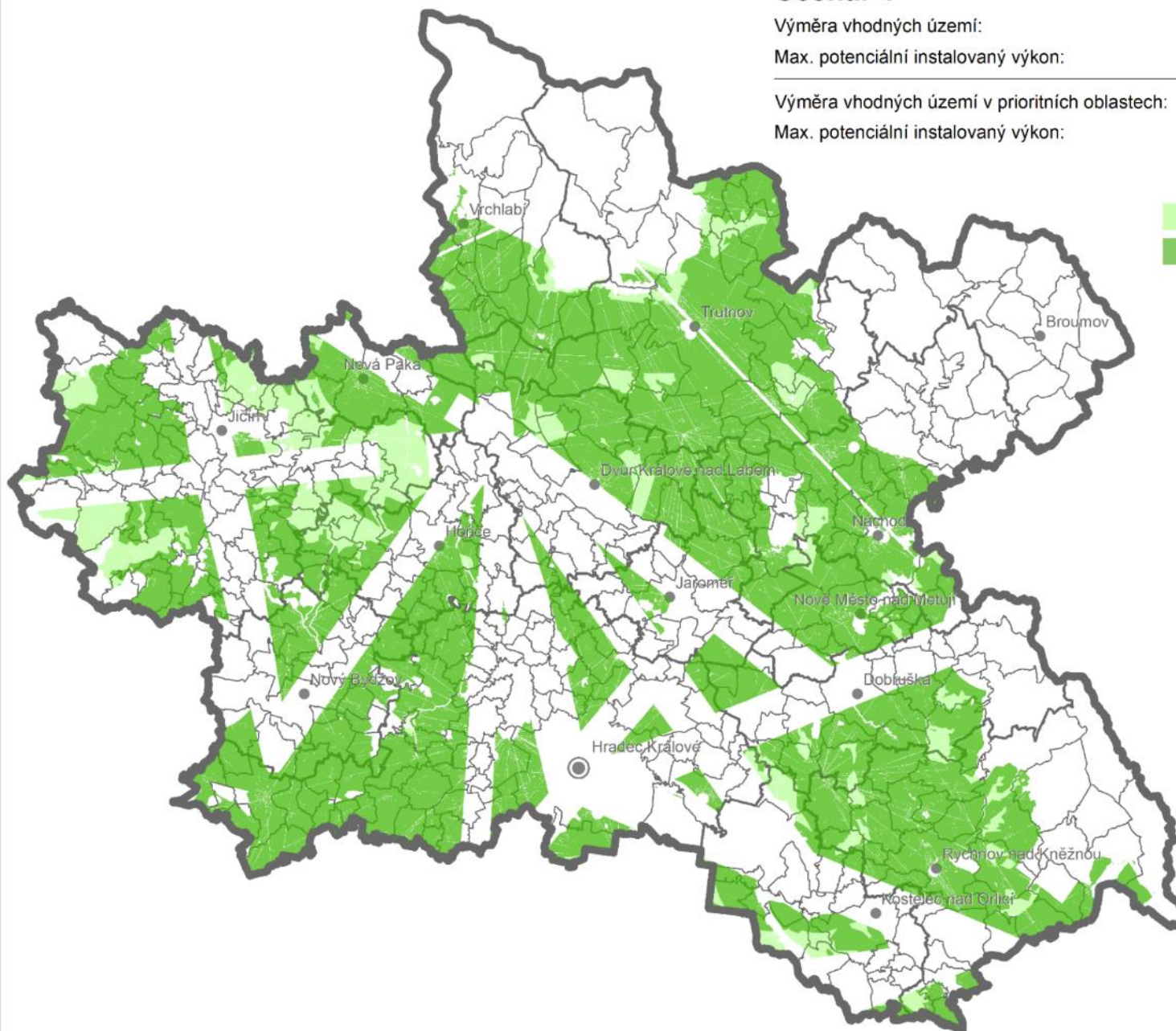
187 760 MW

Výměra vhodných území v prioritních oblastech:

1 916 km² (tj. 40 % výměry kraje)

Max. potenciální instalovaný výkon:

162 764 MW

Scénář 2

Výměra vhodných území:

416 km² (tj. 9 % výměry kraje)

Max. potenciální instalovaný výkon:

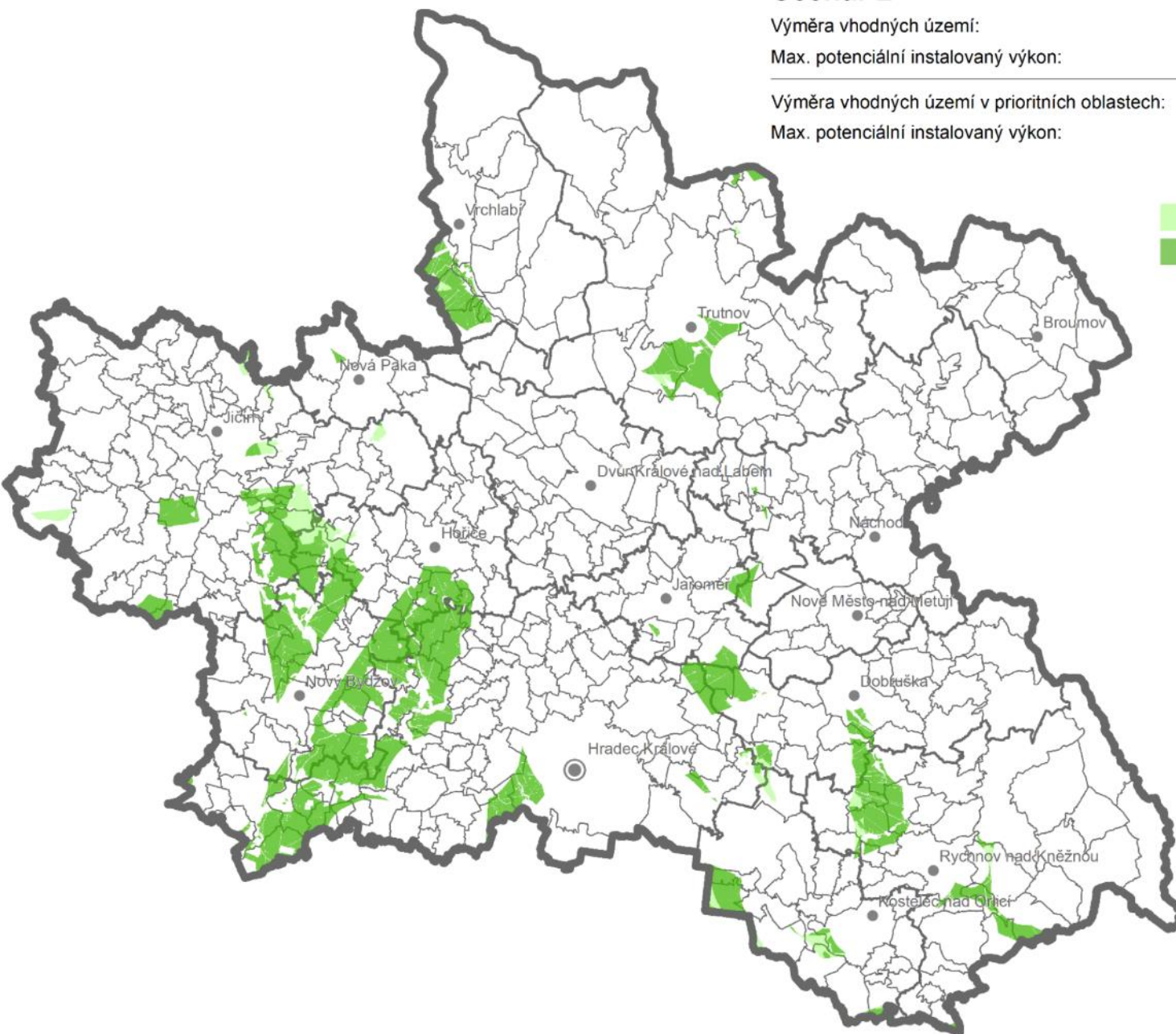
35 348 MW

Výměra vhodných území v prioritních oblastech:

376 km² (tj. 8 % výměry kraje)

Max. potenciální instalovaný výkon:

31 962 MW

Scénář 3

Výměra vhodných území:

212 km² (tj. 4 % výměry kraje)

Max. potenciální instalovaný výkon:

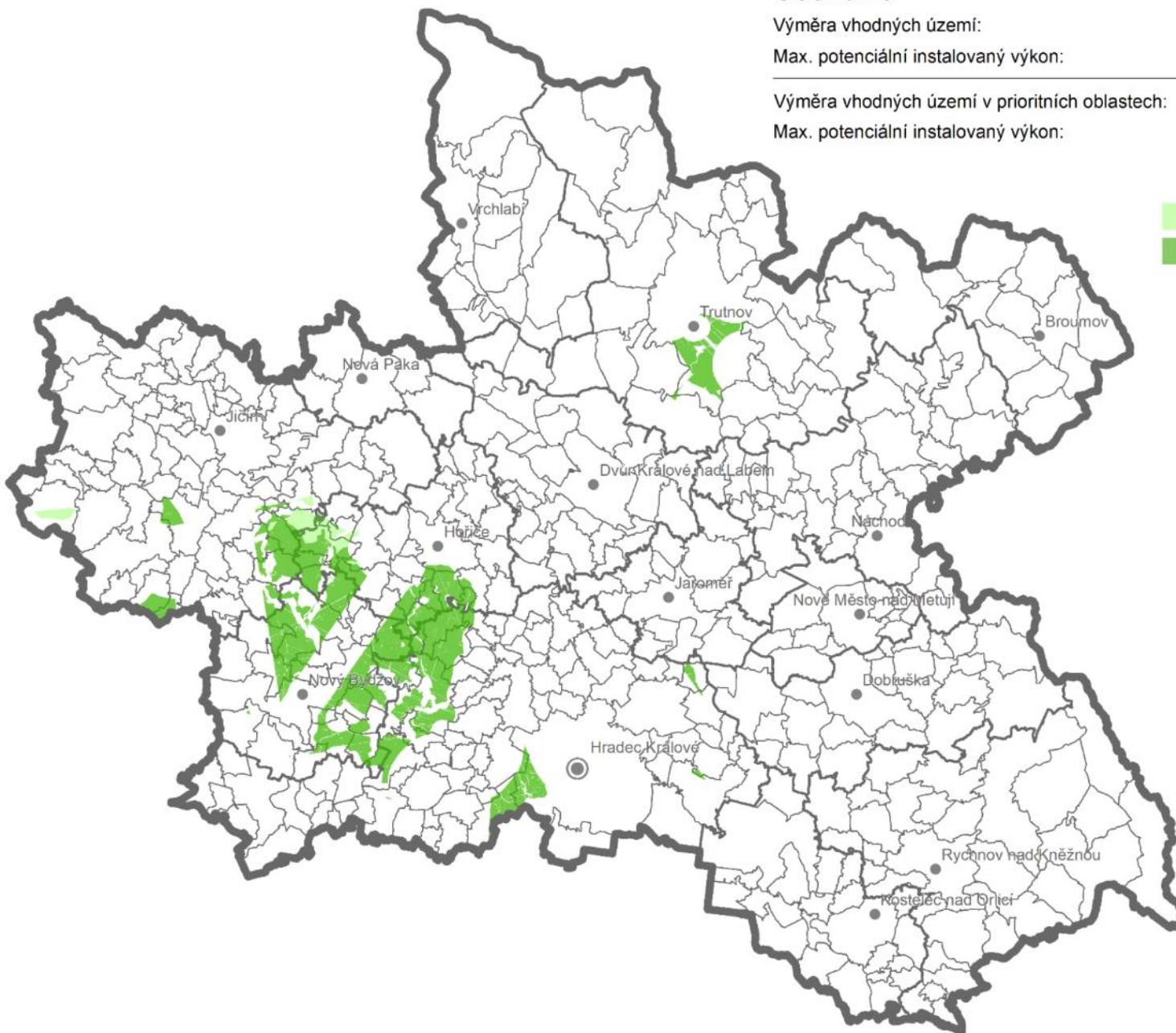
18 013 MW

Výměra vhodných území v prioritních oblastech:

198 km² (tj. 4 % výměry kraje)

Max. potenciální instalovaný výkon:

16 780 MW

PŘEDSTAVENÍ
PROJEKTU

Historická kulturní krajina v ohrožení a její vize v kontextu soudobých proměn

METODIKA

AKTUÁLNÍ STAV

Projekt programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity ([NAKI III](#)) DH23P03OVV006

AKTIVITY

PUBLIKACE A
VÝSTUPY

Řešitelská pracoviště:

VÝSTAVA

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví Průhonice, v. v. i.
([VÚKOZ](#))

ŘEŠITELSKÝ TÝM

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební ([FSv ČVUT](#))

ODKAZY

Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta v Lednici ([ZF MENDELU](#))

INTERNÍ SEKCE

<https://www.ovhikk-naki.cz/>

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

DĚKUJI ZA POZORNOST

